

Chambre des Représentants

9 MARS 1949.

PROPOSITION DE LOI

relative à la réduction du nombre des parlementaires.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

A la veille des élections de 1936, une loi avait augmenté de 15 unités le nombre des membres de la Chambre des Représentants et de 8 unités le nombre des sénateurs élus directs. L'opinion publique réclamait une déflation du nombre des parlementaires; sa déception a été grande. On a tâché de justifier l'augmentation par diverses considérations qui, à notre sens, résistent difficilement à l'examen.

Le 17 février 1937, nous saisissons la Chambre d'une proposition qui tendait à réduire d'un tiers le nombre des parlementaires élus directs et à faire de chacune de nos provinces un seul arrondissement électoral tant pour la Chambre que pour le Sénat. Cette proposition était pendante devant la section centrale lorsque la dissolution est venue la frapper de caducité. Nous avons eu l'honneur de la présenter à nouveau le 3 mai 1939. La dissolution de 1946 l'a fait tomber. Nous la représentons.

Dans leurs déclarations ministérielles, les cabinets présidés par M. Paul van Zeeland et, implicitement, les gouvernements ultérieurs qui s'en étaient approprié le programme, avaient marqué leur ralliement à la réduction du nombre des députés et des sénateurs. Il y a des années que les hommes politiques d'opinions diverses s'étaient prononcés en faveur de cette réduction et que l'ancienne Fédération des Cercles et Associations catholiques l'avait inscrite à son programme de réformes politiques.

Il est peu de mesures aussi propres à l'amélioration de nos institutions parlementaires et de leur fonctionnement: des Chambres moins nombreuses et moins bruyantes fourniront un travail mieux assimilé et plus sereinement réalisé.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

9 MAART 1949.

WETSVOORSTEL

tot vermindering van het aantal parlementsleden.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Op de vooravond van de verkiezingen van 1936, werd het aantal leden van de Kamer der Volksvertegenwoordigers door een wet met 15, en het aantal rechtstreeks gekozen senatoren met 8 eenheden verhoogd. De openbare mening drong echter aan op deflatie van het aantal Parlementsleden; haar ontgoocheling was groot. Men heeft gepoogd de verhoging goed te praten op grond van overwegingen welke, naar onze mening, moeilijk tegen een onderzoek bestand zijn.

Op 17 Februari 1937, maakten wij bij de Kamer een voorstel aanhangig, dat ten doel had het aantal rechtstreeks gekozen parlementsleden met een derde in te krimpen en van elke onzer provinciën een enkel kiesarrondissement te maken, zowel voor de Kamer als voor de Senaat. Dit voorstel was aanhangig bij de middenafdeling totdat het kwam te vervallen ten gevolge van de ontbinding. Wij hebben de eer gehad het op 3 Mei 1939 opnieuw voor te leggen. Het verviel ten gevolge van de ontbinding in 1946. Wij zullen het opnieuw indienen.

In hun ministeriële verklaringen, hebben de Kabinetten voorgezeten door de heer Paul van Zeeland, en de volgende ministeries die het programma er van overgenomen hebben, ofschoon niet uitdrukkelijk, hun instemming betuigd met de inkrimping van het aantal volksvertegenwoordigers en senatoren. Reeds sedert jaren, komen politici van verschillende mening voor deze inkrimping uit, en het vroegere Verbond der Katholieke Kringen en Verenigingen had ze op zijn programma van politieke hervormingen gebracht.

Weinige maatregelen zijn zo geschikt om onze parlementaire instellingen en de werking er van te verbeteren: minder talrijke en minder luidruchtige Kamers zullen beter en begrijpelijker werk leveren.

G.

Le recrutement se trouvera, tout naturellement, mieux sélectionné.

La durée des sessions, que prolongent aujourd'hui tant de discours stériles et de répétitions oiseuses, pourra être singulièrement abrégée. L'absentéisme cessera de sévir.

Par voie de conséquence, l'exercice du mandat parlementaire sera moins lourd pour les mandataires qui pratiquent réellement une profession et plus spécialement pour ceux-là qui habitent la province.

Aussi bien, la création d'un Conseil d'Etat comprenant un Conseil de législation doit alléger sensiblement la tâche du Parlement dans la préparation de l'œuvre législative, et la consultation préalable des grands conseils économiques, sociaux et culturels pourrait fournir au Gouvernement et au Parlement, comme en Suède, une précieuse collaboration à l'élaboration des lois (1).

La diminution du nombre des parlementaires appelle un complément: la substitution de la circonscription provinciale à l'arrondissement ou au district électoral actuel. Elu de toute une province, le mandataire verra se rompre ou tout le moins s'atténuer sa dépendance à l'endroit des clans, classes et clientèles. Ainsi sera restitué au parlementaire son caractère de mandataire de la Nation, conformément au prescrit de l'article 32 de notre pacte fondamental.

Placé au centre d'un petit district électoral, le parlementaire est distrait de ses devoirs essentiels par les innombrables services qui lui sont demandés et auxquels il peut difficilement se soustraire. Certains de nos collègues ont un courrier politique de quelque 50 lettres par jour, sans préjudice aux longues séances de consultations, aux conférences et meetings. Il faut le proclamer, parce que cette déviation du mandat parlementaire ne laisse pas au député le temps matériel de collaborer utilement à l'œuvre législative, nous devons rompre d'avec ces errements, sinon le discrédit ne tardera pas à menacer notre régime et à déconsidérer le mandataire transformé en commissionnaire. De ce point de vue encore, l'élargissement de la circonscription ne peut qu'améliorer le fonctionnement de nos institutions.

Composé, dans sa majorité numérique, d'élus directs du corps électoral général, le Sénat tend à devenir une réplique de la Chambre et ainsi sa raison d'être et son rôle s'en trouvent atténués. Par la réduction du nombre des sénateurs élus directement, tandis que seront maintenus les nombres respectifs des sénateurs provinciaux et des sénateurs cooptés, nombres fixés par la Constitution en fonction de la population, on accroîtra l'influence, au sein de la seconde assemblée, des mandataires élus à deux degrés.

Enfin, la province se confondant, du point de vue des

De aanwerving zal, even natuurlijk, op een betere keuze berusten.

De duur van de zittingen, welke thans zo lang is, ten gevolge van zoveel nutteloze redevoeringen en overbodige herhalingen, zal aanmerkelijk kunnen bekort worden. Het absentisme zal verdwijnen.

Dientengevolge, zal de uitoefening van het parlementair mandaat minder zwaar vallen voor de mandatarissen die werkelijk een beroep uitoefenen en, meer in het bijzonder, voor hen die buiten de hoofdstad wonen.

Met de oprichting van een Raad van State, die een Raad voor wetgeving omvat, zal de taak van het Parlement bij de voorbereiding van het wetgevend werk merkelijk verlicht worden, en de voorafgaande raadpleging der grote economische, maatschappelijke en culturele raden zou voor de Regering en voor het Parlement, zoals in Zweden, een kostbare medewerking bij het opmaken der wetten uitmaken (1).

Bij de inkrimping van het aantal parlementsleden behoort nog het volgende, te weten: de vervanging van het huidig kiesarrondissement of kiesdistrict door de provinciale omschrijving. Daar de mandataris dan de gekozene van gans een provincie is, zal hij, zoniet volkomen losstaan, dan toch minder afhankelijk zijn van de clubs, standen en cliënteel. Zo zal het parlementslicd opnieuw de vertegenwoordiger worden van de Natie, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 32 onzer Grondwet.

Het parlementslicd dat zich in het centrum van een klein kiesdistrict bevindt, wordt van zijn essentiële plichten afgeleid door de ontelbare diensten die van hem worden gevraagd en waaraan hij zich moeilijk kan onttrekken. Sommigen van onze collega's ontvangen niet minder dan 50 brieven per dag, onverminderd de lange raadplegingen, besprekingen en meetings. Dat moet gezegd worden, want die afwijking van het parlementair mandaat laat aan de volksvertegenwoordiger niet de materiële tijd om op nuttige wijze mede te werken aan het wetgevend werk. Wij moeten met die dwalingen afbreken, zo niet zal ons regime weldra in opspraak komen en zal de tot commissienair vervallen mandataris zijn goede naam verliezen. Ook van dit standpunt uit, kan de uitbreiding van het district de werking van onze instellingen slechts verbeteren.

Daar de Senaat overwegend bestaat uit rechtstreeks door het algemeen kiezerskorps gekozen leden, dreigt de Senaat, hoe langer des te meer, een dubbelganger van de Kamer te worden, zodat zijn reden van bestaan en zijn rol verzwakt worden. Door het aantal rechtstreeks gekozen senatoren in te krimpen, met behoud van het aantal provinciale senatoren en gecoöpteerde senatoren, wier aantal in de Grondwet vastgelegd is in verhouding tot de bevolking, verhoogt men de invloed in de schoot van de tweede vergadering van de mandatarissen, bij dubbel getrapte verkiezingen verkozen.

Daar, ten slotte, de provincie uit het oogpunt van de

(1) Voir l'étude de Sir E. D. Simon. « The smaller democracies ». Londres, Victor Gollancz L.T.D., 1940, pp. 69 et 70.

(1) Zie studie van Sir E. D. Simon. « The smaller democracies ». Londen, Victor Gollancz L.T.D., 1940, bl. 69 en 70.

élections générales, avec le district électoral, il sera mis fin, *ipso facto*, aux complexités et aux fantaisies de l'appareillement.

Dans quelle mesure, faut-il réduire ? Nous estimons qu'une centaine de députés suffiraient à représenter le pays et à fournir un meilleur travail. Nous eussions voulu adopter ce chiffre. Mais on peut y faire une objection : si la Chambre compte 100 membres, le Sénat, par application de l'article 54 de la Constitution, se composera de : 50 membres élus directement, 44 sénateurs provinciaux et 22 sénateurs cooptés (article 53, 1° et 2° de la Constitution), ensemble 116 membres sur la base de l'avant dernier recensement. La Haute Assemblée serait plus nombreuse que la Chambre des Représentants, à l'inverse de ce qui a toujours été. Pour ne pas donner prise à cette objection, encore que sa pertinence soit fort contestable, nous avons proposé de fixer à 134 le nombre des députés, ce qui représentait un député par un peu plus de 60.000 habitants, et à 67 le nombre des sénateurs élus directement. Tandis que la Chambre compterait 134 membres, le Sénat en aurait eu 133.

Mais la population a augmenté et le recensement qui vient d'être effectué permettrait de porter le nombre des députés à un maximum de 212. Les deux tiers de ce nombre donnent 140. Sur la base d'un député par 60.000 habitants, nous aurions 142 sièges, exactement 141,9.

Nous venons de faire mention du recensement. Nous n'hésitons pas à dire qu'à notre sens on ne peut en éluder les résultats et, sous prétexte d'équilibre racique ou linguistique, assurer par le *statu quo* une représentation privilégiée à telle ou telle région du pays. Ce ne serait pas « propre ». Et ce serait inconstitutionnel. Le recensement a été fait en application de la loi. En écarter ou en fausser les données serait méconnaître la volonté certaine du Constituant qui, respectueux de l'égalité des citoyens et du suffrage universel, a marqué dans les articles 49 et 53 du pacte fondamental, que la répartition des mandats devait être axée sur la population. Ignorer le dernier recensement pour maintenir une inique répartition des sièges serait instaurer indirectement un fédéralisme oblique dont ni le pays ni les Chambres qui le représentent ne veulent.

Les mandataires wallons se diminueraient s'ils sollicitaient l'adulteration de notre régime électoral. Certes il n'est pas parfait, mais le législateur qui a prêté le serment d'obéissance à la Constitution ne peut pas prêter les mains à sa violation.

La réforme que nous proposons se meut dans le cadre des dispositions constitutionnelles en vigueur, dont la revision n'est pas à envisager dans les contingences politiques actuelles. Le jour où la question se posera, nous n'hésiterons pas à préconiser l'application, pour le choix de tous les sénateurs, de l'élection à deux degrés : désignation par les grands organismes économiques, sociaux, culturels; nomination par les conseils provinciaux, et cooptation. Mais ce n'est pas le moment de développer

algemeen verkiezingen met het kiesdistrict samenvalt, zal er, *ipso facto*, een einde gemaakt worden aan de ingewikkelde en grillige lijstenkoppeling.

In hoever dient er verminderd te worden ? Naar onze mening, zou een honderdtal leden volstaan om het land te vertegenwoordigen en om beter werk te leveren. Wij hadden gaarne dit cijfer aangenomen. Men kan er echter een bezwaar tegen aanvoeren : indien de Kamer 100 leden telt, zal de Senaat, bij toepassing van artikel 54 der Grondwet, bestaan uit : 50 rechtstreeks verkozen leden, 44 provinciale en 22 gecoöpteerde senatoren (artikel 53, 1° en 2° van de Grondwet), in totaal 116 leden, op de basis van de voorlaatste telling. De Senaat in strijd met wat steeds het geval was, zou talrijker zijn dan de Kamer der Volksvertegenwoordigers. Om deze opwerping te vermijden, alhoewel haar draagkracht twijfelachtig is, hadden wij voorgesteld het aantal volksvertegenwoordigers te bepalen op 134, hetgeen één volksvertegenwoordiger gaf voor iets meer dan 60.000 inwoners, en het aantal rechtstreeks verkozen senatoren op 67. De Kamer zou dan 134 en de Senaat 133 leden tellen.

De bevolking is echter aangegroeid en de telling die onlangs plaats greep zou toelaten het aantal volksvertegenwoordigers te brengen op maximum 212. De twee derden van dit getal geven 140. Op grondslag van één volksvertegenwoordiger per 60.000 inwoners, zouden wij 142 zetels hebben, 141,9 juist berekend.

Wij hebben zoëven gesproken over de telling. Wij aarzelen niet te verklaren dat men, onzes inziens, de uitslagen er van niet mag ontwijken, noch onder het voorwendsel van het ras- of taalevenwicht, door het *statu quo*, een bevoorrechte vertegenwoordiging voor de ene of andere streek van het land tot stand brengen. Dat zou niet « netjes » zijn. Bovendien, zou het ongrondwettelijk zijn. De telling werd bij toepassing van de wet gehouden. Wie de grondslagen er van ter zijde schuift of verdraait, zou de onbetwistbare wil van de wetgever miskennen die, uit eerbied voor de gelijkheid der burgers en voor het algemeen stemrecht, in artikelen 49 en 53 der Grondwet heeft voorgeschreven dat de verdeling der mandaten moet steunen op de bevolking. Wie met de jongste telling geen rekening houdt om een onbillijke verdeling der zetels te handhaven, zou onrechtstreeks een verkapt federalisme invoeren, waarvan noch het Land noch de Kamers die het vertegenwoordigen willen weten.

De Waalsche mandatarissen zouden zich verlagen, indien zij de vervalsing van ons kiesstelsel vroegen. Gewis, het is niet volmaakt, maar de wetgever die de eed van getrouwheid aan de Grondwet heeft afgelegd mag zich niet lenen tot de schending er van.

De hervorming die wij voorstellen blijft in het kader van de thans van kracht zijnde grondwettelijke bepalingen, aan de herziening waarvan, in de huidige politieke omstandigheden, niet kan worden gedacht. Wanneer de kwestie zal gesteld zijn, zullen wij niet aarzelen, voor de keuze van al de senatoren, de toepassing aan te bevelen van de dubbel getrapte verkiezing : aanduiding door de grote economische, sociale, culturele organismen ; aanstelling door de provinciale raden en coöptatie. Doch het is thans het ogen-

cette idée. Il suffit d'en marquer l'essentiel, à savoir que, dans notre pensée, l'élection directe d'un certain nombre de sénateurs devra faire place à des modes d'élection tout à fait différents de celui qui régit la désignation des députés.

Le jour où la Constitution sera soumise à révision, il sera plus aisé de ramener le nombre des députés, de 134 à 100, à la faveur du remaniement de l'article 53 relatif au Sénat.

Il ne faut pas reporter à plus tard le vote de la réforme. Ce serait en assurer l'échec. Ce n'est pas à la veille de nouvelles élections que le Parlement aura la sérénité de voter pareille proposition et de condamner à l'élimination le tiers de ses membres.

Aussi bien, n'y a-t-il aucune raison de différer l'examen du problème.

blik niet om deze idee te ontwikkelen. Het volstaat te wijzen op het essentiële er van, te weten dat, naar onze mening, de rechtstreekse verkiezing van een zeker aantal senatoren de plaats zal moeten ruimen voor verkiezingswijzen die volledig verschillen van degene waardoor de volksvertegenwoordigers worden aangewezen.

Wanneer de herziening der Grondwet zal plaats hebben, zal het gemakkelijker vallen het aantal volksvertegenwoordigers terug te brengen van 134 op 100, ter gelegenheid van de wijziging van artikel 53 betreffende de Senaat.

De goedkeuring van de hervorming moet niet tot later worden uitgesteld. Dit zou haar verwerping betekenen. Op de vooravond van nieuwe verkiezingen, zal het Parlement de sereniteit niet hebben om dergelijk voorstel goed te keuren en een derde van zijn leden tot verdwijning te veroordelen.

Er bestaat dan ook geen reden om het onderzoek van het vraagstuk nog langer uit te stellen.

Marcel PHILIPPART.

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE PREMIER.

La loi du 11 avril 1936 « fixant le nombre des membres des Chambres législatives et portant répartition des sièges conformément aux résultats du recensement général de la population au 31 décembre 1930 » est abrogée et remplacée par les dispositions ci-après :

1° Le nombre des Représentants est fixé à 142 et celui des Sénateurs élus directement, à 71 ;

2° La répartition de ces sièges entre les collèges électoraux sera faite par arrêté royal, proportionnellement à la population, d'après les données du dernier recensement ;

3° Le même arrêté royal déterminera le nombre et la répartition des sénateurs provinciaux, conformément à l'article 53, 2°, de la Constitution.

ART. 2.

Le texte de l'article 87 du Code électoral, modifié par l'article 1er de la loi du 26 avril 1929, est abrogé et remplacé par le texte ci-après :

Les élections pour la Chambre des Représentants et pour le Sénat se font par province, chaque province formant un seul collège électoral.

WETSVOORSTEL

EERSTE ARTIKEL.

De wet van 11 April 1936 « tot vaststelling van het aantal parlamentsleden en houdende indeling van het aantal zetels overeenkomstig de uitslagen van de algemene volkstelling op 31 December 1930 », wordt ingetrokken en vervangen door volgende bepalingen :

1° Het aantal volksvertegenwoordigers wordt op 142 en dat der rechtstreeks door het kiezerskorps verkozen senatoren op 71 bepaald ;

2° De verdeling van die zetels onder de kiescolleges zal geschieden bij Koninklijk besluit, in evenredigheid met de bevolking, op grond van de uitslagen der jongste volkstelling ;

3° Hetzelfde Koninklijk besluit zal het aantal en de verdeling bepalen van de provinciale senatoren, overeenkomstig artikel 53, 2°, der Grondwet.

ART. 2.

De tekst van artikel 87 van het Kieswetboek, gewijzigd door het eerste artikel van de wet van 26 April 1929, wordt ingetrokken en vervangen door volgende tekst :

De verkiezingen voor de Kamer der Volksvertegenwoordigers en voor de Senaat geschieden per provincie, en iedere provincie maakt één enkel kiescollege uit.

ART. 3.

La loi du 22 octobre 1919 complétant le Code électoral et opérant la répartition proportionnelle des sièges législatifs par circonscription provinciale (apparemment) est abrogée.

ART. 4.

Un arrêté royal apportera au Code électoral les amendements nécessaires pour en réaliser la concordance avec les articles 1, 2 et 3 de la présente loi.

ART. 3.

De wet van 22 October 1919, waarbij het Kieswetboek wordt aangevuld en de evenredige verdeling wordt ingevoerd van de zetels voor de wetgevende Kamers per provinciale omschrijving (lijstenkoppeling), wordt ingetrokken.

ART. 4.

Bij Koninklijk besluit, worden in het Kieswetboek de nodige wijzigingen aangebracht, ten einde dit in overeenstemming te brengen met de artikelen 1, 2 en 3 van deze wet.

M. PHILIPPART,
M. HERMAN,
Th. LEFEVRE,
M. COUPLET,
E. CHARPENTIER,
J. DESCAMPE.
